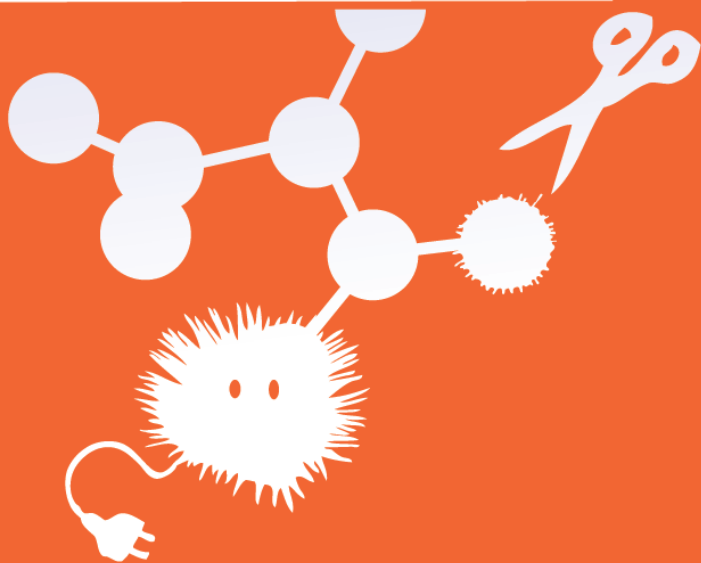

lezen is leuk!

Handleiding bibliotheek

1 tegen allen

Speciaal basisonderwijs (sbo) en speciaal onderwijs (so)

Handleiding voor de bibliotheek

Colofon

1 tegen allen is ontwikkeld door:

Cubiss

Statenlaan 4

5042 RX Tilburg

www.cubiss.nl

webshop@cubiss.nl

Cubiss maakt deel uit van de Brabantse Netwerkbibliotheek

Auteur: Anika Verschuur, leesconsulent speciaal onderwijs openbare bibliotheek 's Hertogenbosch, met medewerking van José Peijen, Cubiss én Loïs, Freddie, Dylano en Jesse, leerlingen van sbo Sprankel te 's-Hertogenbosch

Redactie: Communicatiebureau REDACT

De inhoud van dit project is met de grootst mogelijke zorgvuldigheid samengesteld. Niets uit deze uitgave mag zonder toestemming van de uitgever vermenigvuldigd worden.

Kijk voor meer informatie op www.cubiss.nl/webshop

© Cubiss, 2016

Inhoudsopgave

	<i>pagina</i>
1. Inleiding	5
2. Organisatie	6
2.1 Samenstelling pakket <i>1 tegen allen</i>	6
2.2 Werkwijze van het project	6
3. Opdrachten poster <i>1 tegen allen</i>	9
4. Suggesties tegenprestaties bibliotheken	12

1. Inleiding

In navolging van het leesbevorderingsproject *1 tegen allen* voor groepen 7 van het regulier onderwijs ontwikkelde Cubiss dit uitdagingsspel voor groepen leerlingen in het speciaal basisonderwijs (sbo) en speciaal onderwijs (so cluster 3 en 4 scholen).

Leerlingen uit het sbo/so komen vaak wat later of moeizamer tot lezen, maar beleven hierdoor zeker niet minder plezier aan boeken en verhalen. Daarnaast is het juist voor deze leerlingen fijn om op een uitdagende manier en in wedstrijdvorm te werken aan leesbevordering en leesplezier.

Bij dit project gaan de leerlingen de uitdaging aan om in een bepaalde periode alle, of een gedeelte van de vragen op de poster te beantwoorden. Deze wedstrijd kunnen zij aangaan met de leesconsulent van de Bibliotheek *op school*, een medewerker van de plaatselijke bibliotheek of medewerkers van de school. Middels een heus contact, dat getekend wordt door beide partijen, wordt de wedstrijd aangegaan en gestreden om de prijs; het is *1 tegen allen!*

Leer- en kerndoelen en referentiekader 1 tegen allen:

- kennismaken met en gebruik maken van de collectie van de Bibliotheek *op school*, een openbare bibliotheek of een aangeleverde collectie door een openbare bibliotheek;
- basiskennis ontwikkelen over de vorm van boeken (genres en soorten) en de plaatsing in de (school)bibliotheek;
- door middel van digitale middelen informatie opzoeken over zaken rondom lezen, boeken en schrijvers;
- creatief bezig zijn rondom lezen en boeken;
- mening vormend bezig zijn rondom lezen en boeken;
- plezier beleven aan lezen en boeken;
- het bevorderen taakgericht bezig zijn, individueel of samenwerkend.

1 tegen allen sluit aan bij:

- Leesbevordering: diverse opdrachten rondom boeken, lezen en schrijven
- 15 minuten vrij (voor)lezen per dag
- Mediawijsheid: opdrachten maken m.b.v. de computer
- 21ste eeuwse vaardigheden vergroten

1 tegen allen sluit aan bij kerndoel 9 van het basisonderwijs¹ (2006):

Leerlingen krijgen plezier in het lezen en schrijven van voor hen bestemde verhalen, gedichten en informatieve teksten.

¹ Meer informatie over Kerndoelen basisonderwijs en Tussendoelen & leerlijnen: <http://tule.slo.nl> en www.slo.nl.

2. Organisatie

1 tegen allen is een uitdagingspel waarbij de bibliotheek een groep leerlingen wordt uitgedaagd om 48 opdrachten te volbrengen in een bepaalde periode. De verliezer van het uitdagingspel, de bibliotheek of de groep leerlingen, verleent een tegenprestatie.

De 48 opdrachten op de poster hebben allemaal te maken met lezen, boeken en auteurs. Ze zijn in 5 categorieën verdeeld die worden weergegeven door middel van pictogrammen. Zo is het voor de leerlingen direct duidelijk om wat voor soort opdracht het gaat. Bij sommige opdrachten staan meerdere pictogrammen vermeld. Er is een redelijke evenwichtige verdeling tussen de soorten opdrachten. Zoekopdrachten met betrekking tot de collectie en creatieve opdrachten zijn het meest vertegenwoordigd. De opdrachten zijn soms snel te maken en soms vergen ze wat meer tijd. Er kan individueel aan opdrachten gewerkt worden, maar ook in tweetallen, in groepjes of met de hele klas.

Opdracht	Pictogram
Zoekopdracht m.b.v. digitale middelen (pc/iPad/tablet)	Kijk op de computer
Zoekopdracht in de (school)bieb	Kijk in de (school)bieb
Creatieve opdracht	Aan de slag
Mening vormende opdracht	Wat vind jij?
Sociale opdracht	Lekker samen

2.1 Pakket 1 tegen allen (versie so en sbo)

De school ontvangt van de bibliotheek een pakket met de volgende materialen:

- 1 poster met 48 opdrachten
- Stickers voor het afplakken van de uitgevoerde opdrachten
- 1 contract om de uitdaging te registeren
- 1 handleiding onderwijs

2.2 Werkwijze van het project

Het project kan op diverse manieren worden ingezet. Het gaat erom dat er met een groep leerlingen gewerkt wordt aan het bevorderen van leesplezier en –motivatie. Dit kan in de vorm van een weddenschap, waarbij de leerlingen worden uitgedaagd door één persoon om alle opdrachten of een gedeelte daarvan in een bepaalde periode af te krijgen.

Deze persoon kan een leesconsulent van de Bibliotheek *op school* zijn, een medewerker van de openbare bibliotheek, de directeur van de school of een andere medewerker van de school. Er wordt een tegenprestatie afgesproken voor degene die verliest. Denk bijvoorbeeld aan het kijken naar een verfilming van een boek waarbij de verliezer op popcorn trakteert, het uitkiezen van vijf nieuwe boeken die in de schoolbibliotheekcollectie worden opgenomen of de verliezer moet extra lang voorlezen.

Natuurlijk kan ook aan het project gewerkt worden met een groep leerlingen zonder een weddenschap aan te gaan. Dit kan met leerlingen uit diverse groepen, leerlingen met hetzelfde leesniveau of juist niet, leerlingen die al erg enthousiast zijn over boeken en lezen of juist niet. *1 tegen allen* biedt alle mogelijkheden voor differentiatie.

In de handleiding onderwijs is de voorbereiding voor de leerkracht beschreven: welke aanpak wordt gekozen (wel of geen uitdaging), hoe differentiëren (individueel, groepjes, klassikaal), welke afspraken maken met de leerlingen, tijdstip uitvoering opdrachten en de introductie van het project.

De uitvoering van het project is simpel. Wanneer een opdracht is volbracht, plakken de leerlingen een sticker op de poster bij deze opdracht. Hier kunnen eventueel ook de namen op genoteerd worden van de leerlingen die hieraan hebben gewerkt. Een volbrachte opdracht mag natuurlijk nog best door anderen gedaan worden die dit leuk vinden.

Alle uitwerkingen, resultaten en lijstjes die uit de opdrachten voortvloeien worden verzameld in een map of krat, op een speciale tafel of digitaal op een computer bijvoorbeeld in een blog.

Introductie door de bibliotheek (leesconsulent)

Indien de bibliotheek de uitdager is dan kan de introductie van het project ook door een leesconsulent uitgevoerd worden:

U stelt zich daarbij strijdbaar op door de klas binnen te komen met grote werkhandschoenen, een stoere pet, een grote stapel boeken en de koker met de poster. U daagt de leerlingen uit! Durven ze de uitdaging aan? Weten ze veel over lezen, boeken en schrijvers? Laat de poster zien en lees een aantal opdrachten voor. Durven de leerlingen nog steeds de uitdaging aan te gaan?

Laat in de introductie de volgende zaken aan bod komen:

- uitleg en opzet van het project: 48 opdrachten vervullen in een vastgestelde periode.
- het bekijken van de poster met de opdrachten en uitleg van de pictogrammen
- het bedenken van een tegenprestatie, uit te voeren door de leerlingen als zij het uitdagingsspel verliezen. Ook de uitdager, de bibliotheek, heeft een tegenprestatie bedacht. Wat vinden de leerlingen van deze tegenprestatie? Het contract wordt door 1 of 2 leerlingen namens de groep ondertekend.
- Praktische uitleg: wanneer wordt er aan het project gewerkt? Hoe wordt er gekozen voor de opdracht (individueel, groepjes, klassikaal)? Waar worden de uitgewerkte opdrachten bewaard?
- mediawijsheid: hoe zoek je het handigst op internet naar informatie? Bekijk samen hoe een zoekmachine werkt. In handleiding onderwijs wordt een korte introductieles zoeken in bibliotheek en op internet beschreven en een aantal interessante websites worden genoemd:

www.leesplein.nl

Een site van de Koninklijke Bibliotheek (Nederland). De site is een verzamelpunt voor leesbevordering ten behoeve van kinderen en jongeren. Er is van alles te vinden wat maar enigszins te maken heeft met jeugdboeken en lezen zoals informatie over schrijvers en tekenaars, bekroningen, boekenlijsten over onderwerpen, nieuws en weetjes.

www.leesfeest.nl

Deze site is een onafhankelijk leesbevorderingsproject van de Stichting Leesfeest. Naast schrijversinformatie en nieuws vindt u hier ook recensies, columns van schrijvers en elke week een boekhoroscoop.

www.google.nl

Een woord intypen in deze zoekmachine levert vaak succes op. Bijvoorbeeld voor het zoeken naar kinderboekenweekgeschenken die in de loop der jaren zijn uitgegeven.

www.jeugdbieb.nl

Op deze websites kunnen leerlingen zoeken naar interessante links. Ze kunnen bijvoorbeeld zoeken naar de websites over Francine Oomen of Harrie Potter.

www.jouwzoekmachine.nl

Een zoekmachine die rekening houdt met het leesniveau van de gebruiker. Kinderen kunnen zoeken op hun eigen niveau. De zoekmachine toont relevante informatie voor de leeftijd zes tot vijftien jaar en op zes niveaus. Daarvoor zijn de teksten van geschikte websites geclassificeerd op begrijpelijkheid.

Rol leerkracht en rol leesconsulent

De rol van de leerkracht tijdens het uitdagingsspel is vooral het stimuleren van de leerlingen, aanwijzingen geven en eventueel de opdrachten verduidelijken. 1 of 2 keer per week bespreekt de leerkracht de opdrachten die de leerlingen in die week hebben uitgevoerd. Wat hebben ze gedaan en met wie? Kunnen ze iets laten zien of horen? In de handleiding onderwijs staan een aantal klassikale boekspelletjes beschreven die uitgevoerd kunnen worden voorafgaand aan het bespreken van de opdrachten.

De rol van de leesconsulent is het stimuleren van de leerlingen, aanwijzingen geven en eventueel de opdrachten verduidelijken. Dat kan bijvoorbeeld tijdens de introductie van het uitdagingsspel *1 tegen allen*. Maar ook door regelmatig in de klas bij de leerlingen te infomeren of een e-mail te sturen naar de groep met prikkelende teksten: jullie krijgen de opdrachten vast niet af / jullie hebben nog maar 3 weken de tijd / ik denk dat ik ga winnen / ik verheug me al op de taart (afhankelijk van de tegenprestatie).

Het project kunt u voor de school uitbreiden met een collectie leuke leesboeken, maar is niet noodzakelijk. Zeker niet als er een schoolbibliotheek op school aanwezig is.

Afronding 1 tegen allen

Afronding van het uitdagingsspel kan plaatsvinden door de persoon alle uit te nodigen die de uitdaging met de leerlingen is aangegaan. De groep maakt een mooie tentoonstelling van alle uitgewerkte opdrachten. Wie moet de tegenprestatie uitvoeren?: de uitdager of de groep leerlingen.

In een feestelijke afsluiting kan eventueel een voorstelling of film op basis van een boek bekeken worden, er kan voorgelezen worden, leerlingen kunnen uitgevoerde opdrachten laten zien en er kunnen tractaties uitgedeeld worden. Eventueel een prijsuitreiking van de meest originele ontwerpen van de opdrachten.

3. Opdrachten poster 1 tegen allen

In onderstaand overzicht staan de verschillende opdrachten van de poster. Veel opdrachten spreken voor zich. In de handleiding onderwijs zijn voor de leerkracht bij een aantal opdrachten een toelichting of een oplossing toegevoegd.

1. Picto loep en leesboek / Picto creatieve opdracht – aan de slag
Zoek een kookboek voor kinderen. Kies een gerecht en maak dit voor de groep.
2. Picto loep en leesboek
Schrijf 3 titels op uit de serie van ‘Dolfje Weerwolfje’, geschreven door Paul van Loon.
3. Picto loep en computer / Picto lekker samen
Zoek op: www.leesplein.nl. Wat zie je allemaal? Laat de website aan de groep zien en vertel wat jij allemaal hebt gezien.
4. Picto loep en leesboek
Maak een lijst van 10 pictogrammen die je ziet op de rug van een boek. Schrijf erachter wat ze betekenen.
5. Picto aan de slag / Picto lekker samen
Maak een rebus of tekening van een boektitel. Vraag aan de groep de titel te raden.
6. Picto loep en leesboek / Picto aan de slag
Kies een boek en maak een nieuwe kaft met materialen die je kan voelen, bijvoorbeeld met macaroni, geribbeld karton of stukjes stof.
7. Picto loep en computer
Schrijf op: 5 boektitels van de serie ‘Het Leven Van Een Loser’
8. Picto loep en leesboek / Picto lekker samen
Vraag 2 leerkrachten en 2 kinderen naar hun lievelingsboek. Zoek deze boeken op in de bibliotheek.
9. Picto loep en leesboek / Picto aan de slag
Zoek een gedichtenbundel. Kies 1 gedicht en schrijf het over op een groot vel papier. Maak er met tekeningen een mooie poster van.
10. Picto loep en leesboek
Maak een lijstje van 5 boeken met een dier in de hoofdrol
11. Picto aan de slag
Maak een puzzel die over lezen en boeken gaat: woordzoeker, kruiswoordpuzzel of legpuzzel
12. Picto loep en leesboek
Zoek bij iedere letter van het woord ‘LEZEN’ een boek waarvan de titel met die letter begint.
13. Picto aan de slag / Picto lekker samen
Maak een gedicht, liedje of rap over lezen en boeken. Laat het horen in de groep.
14. Picto aan de slag / Picto lekker samen / Picto wat vind jij?
Verzin een geheimschrift en schrijf de titel van een leesboek in deze geheime taal.
15. Picto aan de slag / Picto wat vind jij?
Ontwerp een nieuw pictogram voor boeken die gaan over reizen
16. Picto loep en computer
Gebruik een computer. Zoek op internet het geboortjaar van schrijver Jacques Vriens.
17. Picto aan de slag
Maak de boekenhapper. Vraag aan de leerkracht het werkblad
18. Picto aan de slag / Picto wat vind jij?
Maak een reclameposter voor een van je lievelingsboeken
19. Picto loep en leesboek / Picto aan de slag
Maak een lijst van 5 mensen of dieren die je kent uit verhalen en boeken. Zoek er plaatjes bij.
20. Picto aan de slag.
Bedenk een nieuw logo voor de bibliotheek

21. Picto lekker samen
Met twee kinderen mag je helpen in de bibliotheek. Maak met een afspraak met de bibliotheek wanneer je dit mag doen.
22. Picto aan de slag / Picto lekker samen
Boekengym: verzin een aantal oefeningen met boeken en voer ze uit in de gymzaal
23. Picto lekker samen
Vraag aan 10 kinderen of leerkrachten het grappigste woord dat zij kennen en maak er een lijstje van
24. Picto loep en computer / Picto lekker samen
Ga naar www.dummiedemummie.nl en zing het lied van Dummie de Mummie mee.
25. Picto loep en leesboek / Picto loep en computer / Picto wat vind jij?
Maak een top 10 van de allermooiste sprookjes en zet het mooiste sprookje op nummer 1
26. Picto aan de slag / Picto lekker samen
Maak een groepje van 4 kinderen en verzin een dansje op muziek waarbij je boeken gebruikt
27. Picto aan de slag
Ontwerp een bordspel of computerspel waarin boeken de hoofdrol spelen
28. Picto aan de slag / Picto lekker samen
Beeld een boektitel uit en maak er een foto van, laat de groep raden welke titel het is
29. Picto aan de slag / Picto wat vind jij?
Verzin zelf een titel van een verhaal en maak er een kaft bij
30. Picto loep en leesboek / Picto lekker samen
Kies een stripboek en een prentenboek. Neem ze mee naar de groep. Welk boek vinden de kinderen het leukst?
31. Picto loep en leesboek / Picto loep en computer / Picto wat vind jij?
Maak een top 5 van boektitels die beginnen met 'Het geheim van...' en zet het leukste boek op nummer 1.
32. Picto loep en computer
Schrijf 5 leesboeken op waar een film van is gemaakt. Kijk ook op www.leesplein.nl / 6-12 jaar/ kijken en luisteren.
33. Picto loep en leesboek / Picto loep en computer
Maak een lijst van 5 schrijvers uit Nederland
34. Picto lekker samen
Speel in de groep het spel 'titel in je hoofd'. 1 kind denkt aan een boek en andere kinderen kunnen vragen stellen. Komen ze erachter welk boek het is?
35. Picto loep en leesboek / Picto lekker samen
Welke letters staan op de etiketten van de boeken in de bibliotheek? Maak er een lijst van en zet de betekenis erbij.
36. Picto loep en leesboek
Maak een lijst van 6 bekende stripfiguren en zoek er plaatjes of tekeningen bij
37. Picto loep en leesboek
Zoek vijf 'streesboeken'. Dit zijn leesboeken met veel tekeningen erin.
38. Picto aan de slag / Picto wat vind jij?
Kies mooie zinnen uit een boek dat je leuk vindt. Schrijf deze zinnen over in sierletters en maak er een tekening bij.
39. Picto aan de slag / Picto wat vind jij?
Maak een woordweb van woorden die je vindt passen bij het woord 'bibliotheek'.
40. Picto aan de slag / Picto wat vind jij?
Kies 1 boek uit de bibliotheek of van thuis. Pak het boek in en geef het aan iemand cadeau om te lezen. Denk goed na of die persoon het boek ook leuk zal vinden.

41. Picto lekker samen / Picto wat vind jij?
Maak een top 5 van je lievelingsboeken en vertel in de groep iets over jouw nummer 1
42. Picto loep en leesboek / Picto lekker samen
Kies een informatie boek en verzin 5 vragen waarvan het antwoord in het boek staat. Stel de vragen aan de groep. Wie weet het antwoord?
43. Picto aan de slag
Teken een strip van 6 plaatjes over lezen en boeken
44. Picto aan de slag
Maak een boekenlegger.
45. Picto loep en computer
Bekijk op www.boekentrailers.nl jouw favoriete boekentrailer. Kijk onder het kopje 'jeugd'.
46. Picto loep en computer.
Ga naar www.wepboek.nl en kijk en luister naar 2 prentenboeken.
47. Picto loep en leesboek / Picto wat vind jij?
Lees een bladzijde in een boek of laat het voorlezen. Schrijf 3 woorden op die je mooi vindt klinken en 3 woorden die je moeilijk vindt.
48. Picto loep en leesboek / Picto lekker samen
Ga op zoek naar een zoekboek. Neem het mee naar de groep en ga lekker zoeken.

4. Suggesties tegenprestaties bibliotheken

Een aantal suggesties tegenprestaties van bibliotheken die het project *1 tegen allen* uitvoeren:

- Uurtje helpen in de bibliotheek (op een ochtend plannen en de kinderen allerlei werkzaamheden laten doen, zoals bijvoorbeeld: papier versnipperen, kopiëren, boeken opruimen, kastcontrole, enz.
- Dvd naar keuze te leen voor in de klas. Neem een hele stapel mee en laat de klas stemmen. Goede promotie van de dvd-collectie!
- Organiseer een speurtocht in de bibliotheek
- Traktatie, eventueel zelf bakken!
- 1 uurtje disco in de bibliotheek. Volume op 20 en natuurlijk wat fris en chips.
- Chillen in de jeugdhoeke / jeugdbibliotheek en bibliothecarissen komen langs met appelflappen en frisdrank.
- Bijzonder: samen met 1 groep in de bibliotheek blijven slapen. 's Avonds DVD kijken met frisdrank en chips erbij. 's Ochtends op school ontbijt, door de ouders klaar gezet.
- Picknick in een park organiseren.
- Verkleed al mummie (gewikkeld in toiletpapier) of als andere boekfiguur ramen zemen van de klas.
- In de klas bioscoopje spelen: DVD, chips en limonade.
- Zwemmen met de kinderen en leesconsulent gekleed in het water laten gooien.
- Bij de kinderen in de klas gezeten vermomd als boekfiguur
- Tentoonstelling in de bibliotheekvestiging organiseren van alle uitwerkingen van de opdrachten. Opening door bibliothekdirecteur. Traktatie.